

عنوان مقاله:

بررسی تغییرات سالانه و فصلی دریاچه جازموریان در سالهای 1972-2012 میلادی با کمک تصاویر ماهواره ای و نرم افزار GIS

محل انتشار:

پنجمین کنفرانس بین المللی مدیریت جامع بحران های طبیعی (سال: 1392)

تعداد صفحات اصل مقاله: 9

نویسندگان:

مجتبی مهرپویان - شرکت ملی نفت

محسن جامی - دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات، گروه زمین شناسی، تهران- ایران

محسن پورکرمانی - دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات، گروه زمین شناسی، تهران- ایران

خلاصه مقاله:

جازموریان، یا جزموریان، حوضه‌ای آبریز و دریاچه‌ای به همین نام در جنوب شرقی ایران است. حوضه آبریز جازموریان از لحاظ تقسیم‌بندی هیدرولوژیکی ایران، بخشی از حوضه مسدود میانی ایران به شمار می‌آید. نیمه باختری این حوضه ب-ه وسعت در استان کرمان و نیمه خاوری آن در استان سیستان و بلوچستان جای دارد. دشت های حاصلخیز جیرفت، فاریاب و رودبار جیرفت در استان کرمان، و دشتهای ایرانشهر، بمپور، سردگان، دلگان، سرتختی و اسپکه در استان سیستان و بلوچستان در محدوده این حوضه آبریز واقع‌اند. بعضی از این دشتها مانند دشت جیرفت از مساعدترین نقاط فلات ایران برای کشت گیاهان گرمسیری به شمار می آیند. حوضه آبریز جازموریان از شمال توسط کوههای لاله‌زار، جبال بارز و شهبواران از حوضه آبریز کویر لوت، و از جنوب توسط رشته کوههای زاگرس (کوههای بشاگرد) از حوضه آبریز دریای عمان و خلیج فارس جدا می‌شود (افشین، 1373: 83-84، 276. قبادیان، 1369: 286. پتروف، 1336: 167). به سبب فقدان پوشش گیاهی مناسب در اراضی حوضه، به هنگام بارندگی سیلابهای شدیدی به راه می‌افتد که باعث می‌گردد تا آبهای حاصل از بارندگی کمتر در زمین نفوذ کند و از سوی دیگر فرسایش شدید خاک نیز زیانهای بسیاری به بار می‌آورد (افشین، 1373: 84). در حوضه آبریز جازموریان آب همه رودخانه‌ها و مسیله‌ها به هامون (دریاچه) جازموریان می‌ریزد. بخش عمده‌ای از زهکش حوضه را دو رودخانه دائمی هلیل رود و بمپور به عمل می‌آورند. افزون بر این دو رودخانه، شماری آبراهه نیز وجود دارد که آب آنها مستقیماً وارد هامون جازموریان می‌شوند. در این حوضه 91 رودخانه کوچک و بزرگ جریان دارد که هلیل‌رود بزرگ‌ترین آنهاست. حجم آب این رودخانه بستگی به ذوب شدن برفهای انباشته شده در کوه های استان کرمان و ریزش باران دارد. کمبود ریزشهای جوی و بالا بودن درجه حرارت و میزان تبخیر، دیگر روده‌های این حوضه را به صورت روده‌های کم‌آب فصلی و خشک‌رود و مسیل درآورده است (جعفری، 1376: 46. افشین، 1373: 85). آب و هوای این منطقه به شدت متأثر از ارتفاع از سطح دریا و عرض جغرافیایی است و جزو اقلیمهای بیابانی به شمار می‌آید. بلندترین نقطه حوضه که در دیواره‌های کوهستان-ی شمال آن واقع است، حدود 4'400 متر از سطح دریا ارتفاع دارد؛ این ارتفاع در چاله جازموریان در نواحی مرکزی به حدود 350 متر کاهش می‌یابد و از آنجا مجدداً در جهت جنوب ب-ر ارتفاع اراضی افزوده می‌شود تا آنکه به بلندیهای بشاگرد ختم می‌شود (پتروف، 1336: 168). میزان بارش سالانه در بلندی های شمال حوضه جازموریان میان 500 تا 600 میلی‌متر در نوسان است، درحالی‌که دربخش گسترده و پست جنوبی میزان بارش از حدود 100 میلی‌متر در سال تجاوز نمی‌کند. هرچند حوضه آبریز جازموریان از لحاظ هیدرولوژیکی ایران بخشی از حوضه آبریز مرکزی ایران است، اما از لحاظ اقلیم‌شناسی به علت دریافت رطوبت نسبی فراوان از دریای عمان، دارای شرایطی استثنایی و مستقل از نواحی مرکزی ایران است؛ به همین علت با وجود محدودیت بارشهای جوی و گرمای توان‌فرسا و تبخیر سالانه بسیار بالا - که در بعضی نواحی بیش از 4'500 میل ...

کلمات کلیدی:

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/252282>

